

АНАЛІЗ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Коровіна А.Г.

Науковий керівник – Бельська Т.В., д-р держ. упр., доцент

Організації зароджуються, розвиваються, домагаються успіхів, слабшають і, врешті-решт, припиняють своє існування. Невелика кількість організацій існують нескінченно довго, жодна не живе без змін. Ті, хто вміє адаптуватися – процвітають, негнучкі – зникають. Саме тому широко поширене поняття життєвого циклу організації.

Найбільш прийнятною, на нашу думку, для обґрунтування причин розквіту та занепаду організацій є система Іцхака Адізеса. Він виділив 9 етапів життєвого циклу організації, зокрема такі:

1. «виходжування» (Courtship). Засновником збираються думки, закладається теоретичний фундамент для майбутньої організації [1];

2. «дитинство» (Infancy) – в організації немає чіткої структури та системи розподілу повноважень, відповідальності, системи прийому на роботу. Основний акцент в діяльності організації робиться на задоволення потреб її клієнтів. Рішення на цьому етапі зазвичай приймаються швидко, але вони можуть бути не завжди успішні [1];

3. «дитинство» або «давай-давай» (Go-go) – діяльність і грошові потоки організації стають стабільними. Організація буде розвиватися далі, якщо керівник вчасно почне делегувати свої повноваження;

4. «юність» (adolescence) – організація сильно змінюється, її подальший розвиток відбудеться в разі встановлення системи порядку;

5. «розквіт» (Prime) – етап настає в тому випадку, якщо систематизація адміністративної діяльності була проведена успішно. Організація стає гнучкою і керованою, має чіткі функції і структуру, орієнтована на задоволення потреб своїх клієнтів, ефективно працює. Часто на цьому етапі створюються дочірні організації [1];

6. «стабілізація» або «пізній розквіт» (stabilization) – це перша стадія старіння організації. Зменшується гнучкість організації, йде скорочення інновацій, вона не прагне до змін;

7. «аристократизм» (aristocracy) – організація володіє грошовими ресурсами, які витрачає на зміцнення системи контролю. В організації можуть вводитися невеликі інновації, купуватися інші організації;

8. «рання бюрократизація» (early bureaucracy) характеризується великою кількістю конфліктів, віддалення від задоволення клієнтів;

9. «бюрократизація і смерть» (bureaucracy and death) – організація не прагне до підвищення ефективності своєї діяльності, до змін, не орієнтується на результат, на потреби споживачів. У ній присутній

жорсткий контроль над діяльністю, дотриманням всіх прийнятих правил, приписів і процедур. Якщо діяльність організації безпосередньо залежить від клієнтів, то в момент їх повної відмови від її послуг може наступити смерть організації [1].

Поняття життєвого циклу І. Адізеса може бути поширене на такі політичні структури, як партія: початковий етап (зародження) – це період об'єднання людей з різними інтересами і ресурсними можливостями в деяку групу, яка служить протопартією. Це виникнення життя, створення зародка, який за сприятливих умов може розвинути в партію. Після того як протопартія зуміє обрости необхідною кількістю послідовників і, відповідно, організацій, створюється і реєструється партія [2]. Цим завершується етап народження партії і починається другий етап – становлення партії.

На етапі становлення відбувається фактичне створення структури партії. Наступний етап – це етап зростання: збільшуються і зміцнюються партійні організації, зростає кількість індивідів, що підтримують партію, розширюється коло і список партійних інтересів, цілей, завдань; розширюється категорія індивідів, серед яких проводиться агітаційна робота. Далі – етап зрілості. Якщо діяльність щодо захисту інтересів виборців стала відомою, то на виборах вона претендує на певну частину електорату. Реакції партії на зміни зовнішнього середовища дозволяють коригувати діяльність партії, забезпечуючи її виживання. Якщо це не так, то партія переходить до етапу занепаду: апарат починає відігравати основну роль, інтереси виборців вже нікого в партії не цікавлять, декларуються старі гасла, відбувається падіння підтримки виборців.

Період занепаду не обов'язково є коротким, він може затягнутися на досить великий термін і завершитися етапом загибелі партії.

Отже, теорія життєвих циклів І. Адізеса може допомогти як менеджерам-практикам, так і консультантам з управління та організаційного розвитку в проектуванні і діагностиці організацій.

1. Адизес І. Управление жизненным циклом корпораций / Ицхак Кальдерон Адизес. – Режим доступа : https://www.mann-ivanov-ferber.ru/assets/files/bookparts/upravlenie_zhiznennym_ciklom_korporacii/upravlenie_zhiznennym_ciklom_korporacii_read.pdf

2. Бельська Т. В. Правова регламентація діяльності політичних партій як фактор гармонізації інтересів держави та об'єднань громадян / Т. В. Бельська // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр” , 2008. – Вип.3.–С. 77–81